

Љубиша Митровић

Приказ

Универзитет у Нишу
Филозофски факултет
Ниш

УСПОН НЕОЛИБЕРАЛНОГ ГЛОБАЛИЗМА, ОБНОВА ГЕОПОЛИТИКЕ И РАЗАРАЊЕ КУЛТУРЕ МИРА У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ⁵²

Крајем 20. века поново је, попут феникса, дошло до повратка значаја геополитике у међународним односима на светској политичкој сцени. Њен успон повезан је са експанзијом социјалдарвинистичке идеологије неолиберализма као тржишног фундаментализма у унутрашњој и спољној политици и процесом експанзије реколонизације у свету.

Неолиберализам је као филозофија развоја изнедрен 80-их година 20. столећа, у оквиру института за економију на чикашком универзитету (и у радовима Фридмана Милтона и Фридриха фон Хајека), а „прво ватрено крштење“ у форми *in vivo* социјалног експеримента доживео је у Чилеу, да би затим добио политичку легитимацију и „ветар у леђа“ од стране Маргарет Тачер и Роналда Регана. Као нова економско-развојна мантра свој врхунац доживеће 90-их година 20. века и у првој деценији 21. века.

Рођена на споју интереса савремене финансијске буржоазије, корпорације и политократије, ова ће идеологија развоја радикализовати економске и политичке односе, противречности и сукобе у свету на фону промоције интереса снага крупног капитала, тежећи да подреди својој стратегији локалне, националне, регионалне и макрорегионалне комплексе и актере, те да се наметне као једина алтернатива и трансконтинентална геостратегија / глобална геополитика у свету.

Последице оваквог снажног и безобзирног успона геополитике снага неолибералног глобализма у нашој савремености су поразне. Оне се, између осталог, огледају у: деструкцији социјалдемократског модела

⁵² Поводом књиге *Геополитика и култура мира – прилог проучавању теорија о глобалном конфликту* Миомира С. Наумовића (2015). Ниш: Филозофски факултет.

државе благостања, у јачању енормних социјално класних неједнакости и експлоатације, у расту регионалних диспропорција и противречности између Севера и Југа, у ширењу сиромаштва и незапослености, маргинализацији бројних друштвених група, периферизацији и реколонизацији читавих региона и народа.

На овом фону експанзије неоимперијалног модела глобализације настали су процеси десуверенизације држава и нација, али и разарање међународног светског поретка и културе мира. Интереси протагониста крупног капитала финансијске буржоазије отвориће пут анархичној глобализацији, економској кризи, неконтролисаној експлоатацији и прекаризацији; експанзији феномена дужничког ропства, разарању институција социјалне солидарности и блокирању покрета за социјалну правду и еманципацију.

Последња књига колеге Миомира Наумовића (1956–2015) *Геополитика и култура мира* у својој структури има три целине: I „Ратнички бубњеви Запада“; II „Од културе рата ка култури мира“; III „Рат Запада против Запада“.

Ова монографија открива његово друго професионално лице, сада као критичког истраживача глобалних проблема и друштвених процеса у савремености. Његово интересовање за ову проблематику није случајно. Пратећи његову развојну интелектуалну линију, да се запазити континуитет: од проблематике урбане социологије, преко социологије села и цивилизација до истраживања демографских промена у југоисточној Србији. Све то најбоље илуструју његове монографске студије, између осталог: *Насеља као огледало друштва* (1996), *Учење о друштву* (1998), *Село и град од утопије до пророчанства* (2000), *Политички бандитизам* (2006), *Лице нацизма* (2008), *Село древних култура* (у коауторству са Јеленом Петковић) (2014).

Прва целина књиге, „Ратнички бубњеви Запада“, почиње освртом на опис могућег Трећег светског рата који је скицирао Семјуел Хантингтон. Аутор својом анализом критички оспорава овакав сценарио указујући на нове изазове и проблеме који стоје пред међународном заједницом, као и на успон Кине и Русије и проблеме са исламским фундаментализмом који је захватио велики простор више држава. У овој глави аутор указује и на непрекидни пораст јавног дуга САД-а и структурни карактер савремене светске кризе (где је финансијска криза само врх леденог брега), као и на то да се она не може разрешити палијативним мерама, то јест социјализацијом дугова богаташа и банака на штету других слојева и категорија народа или пак извозом ратног интервенционизма на друге државе, медијским манипулацијама и политичким камуфлажама. Ова структурна криза дугог таласа тражи нови и радикални одговор и нови алтернативни пројекат развоја човечанства.

У другој целини, „Од културе рата ка култури мира“, аутор указује на мешање Запада у живот малих народа извозом тзв. „обојених револуција“, под плаштом борбе за демократију и људска права и директним интервенционизмом у различитим регионима савременог света. Постало је транспарентно да се иза ове идеолошке и медијске камуфлаже кривају интереси САД-а и евроатлантистичке алијансе у борби за контролу ресурса: нафте, гаса, воде... У овом делу аутор пише о новој историји америчких ратова, парафразирајући Чомског и Клаузевица – да се америчка спољна политика свела на ратну политику, а да је рат њено спровођење само другим средствима.

У трећем делу „Рат Запада против Запада“ аутор анализира оба светска рата за које каже да су то ратови Запада против Запада. При том, насупрот сценарију о Трећем светском рату, аутор закључује „да Запад неће смети озбиљно да планира глобални сукоб (нити икакав цивилизацијски сукоб), али и да ће отворати нова ратна жаришта како би изнуривао своје садашње противнике и стварао нове противнике; то ће, у најбољем случају, убрзавати копњење Запада, а у најгорем случају водити до ентропије западних државних целина“ (стр. 173).

Геополитичка и социолошка анализа колеге Наумовића показује како је трансконтинентална геостратегија Запада у функцији крупног капитала и настајећег новог светског поретка, те да она подрива вредности културе мира у савременом свету и његов међународни поредак. Поента ауторове студије могла би се сажети у ставу: да без промене владајуће стратегије развоја нема истинске борбе за културу мира, социјалну правду и еманципацију човека и човечанства; јер, како је својевремено поручио Силвио Лула: „Без глобалне правде нема глобалног мира“.

Студија Миомира Наумовића *Геополитика и култура мира* критички разматра глобалне односе у савременом свету из угла геополитике и геоекономије. Она показује ауторово солидно познавање токова репродукције и експанзије капитала и његов неоимперијални утицај на међународне односе и сукобе, тј. савремене геополитичке процесе. У фокусу ауторове анализе налази се улога САД у тежњи да заснује нови светски поредак по мери свог интереса, као и импликације такве агресивне спољне политике на плану изазивања и контролисања сукоба у свету. Аутор разматра положај и улогу бројних актера отпора оваквој политици и могућа исходишта.

Књига је писана јасним стилем са драматуршким наративом тако да плени пажњу читалачке публике.